

Motion till riksdagen 2024/25:1390

av **Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)**

Associationsrätt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med motionen utreda ett optimalt krav för kapital i aktiebolag, med avseende på likvidation, med hänsyn till att det införts lägre krav på aktiekapital för att bilda aktiebolag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur ökande krav på aktiekapital över tid, med avseende på likvidation, ska fungera i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjd gräns för revisionsplikt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbarhetsrapportering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inga företag ska tvingas kvotera sina styrelser eller sina anställda och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så långt det är möjligt ta bort den mångfaldsredovisning som påtvingas företag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU verka för att mångfaldsredovisning för företag ska tas bort och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa separata regler för årsbokslut i bokföringslagen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans mot bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp metodiken som används för motverkande av bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för förändrad lagstiftning så att Bolagsverket ska ha möjlighet att vid registrering neka näringsverksamhet för misstänkta bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitalt ingivande bör kunna krävas för företag som själva begär det och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidpunkten för behörighet att företräda bolaget ändras från behörighetstidpunkten till registreringstidpunkten och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringsförbud och åsidosättanden utomlands ska utgöra grund för näringsförbud i Sverige och bör beaktas i varje enskilt fall och tillkännager detta för regeringen.

Effektivisering, ansvarsfull förvaltning och bankansvar för att gynna företag

Näringsliv och företagande behöver bättre förutsättningar. Flera möjligheter bör ses över för att underlätta och förebygga hinder i regelverk, processer och myndigheters handläggning, för att starta, driva och utveckla verksamhet. Det är inte minst viktigt i tider av osäkerhet och förvärrad lågkonjunktur. Det är företagen som ger arbetstillfällen och medverkar till att kunna bygga välfärd.

Kommuners och myndigheters handläggningstider är varierande, tar alltför lång tid och processer är omständliga, det gäller flera sakområden. Det är nödvändigt att se över vilka åtgärder som krävs för att generellt korta ner handläggningstider och administrativa kostnader samt effektivisera arbete och processer. Administration och byråkrati bör minimeras för att öka rättssäkerheten. Näringslivets Regelnämnd har exempelvis pekat på att handläggningstider, administrativa avgifter för bygglov samt

även tolkning av regler varierar stort i olika kommuner. Effekterna av att ojämlika förhållanden råder för byggbolagen, är att det ger vissa bolag i vissa kommuner högre byggkostnader och mer långdragna byggprocesser samt att det påverkar konkurrensen och rättsosäkerheten. Lång och omständlig handläggning förekommer även i andra sammanhang och i flera myndigheter, till nackdel för näringslivet och samhället.

Cirka 30 myndigheter gavs i uppdrag år 2023 av regeringen att genom regleringsbrev genomföra förenklingar för företagen via regleringsbrev för 2024. Detta är mycket positivt.

Det är av största vikt att banker tar ett ansvar för att upprätthålla trygghet för företagen och att de har fungerande säkerhetssystem. Här finns mycket att göra även i förebyggande arbete. Problemen med brottslighet mot företag är stora. Bedrägerierna, i synnerhet mot privatpersoner, har ökat under åren och även företagare råkar ut för bedrägerier. Även pengatvätt och svarta pengar måste motverkas, konkurrensen ska vara sund.

Aktiekapital och bolagsformer

Kravet på aktiekapital har sänkts. Det lägsta tillåtna aktiekapitalet i privata aktiebolag är sänkt från tidigare 50 000 kronor till 25 000 kronor. Ändringen i aktiebolagslagen trädde ikraft den första januari 2020 med anledning av proposition 2019/20:21. Syftet med ändringen var att aktiebolagsformen blir mer tillgänglig för den som driver eller vill starta ett företag och främjande av företagande. Ändringen hade sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Sverigedemokraterna anser att en sänkning av kapitalkravet i grunden är bra för att fler ska kunna bilda aktiebolag, men det krävs fler åtgärder om det ska bli en lyckad reform. Det finns ett stort behov av ytterligare utredning och av fler och mer djupgående förändringar av regelverket än att enbart sänka aktiekapitalet.

Ett system med en nivå för startkapital och en högre nivå för aktiekapital och likvidation förekommer i många länder och borde kunna tjäna som inspiration och utgöra utgångspunkten för en utredning. I det danska systemet finns begränsningar för bolags möjligheter att besluta om utdelning till dess att de är fullvärdiga aktiebolag med ett högre aktiekapital. Sverige kan hämta inspiration från Danmark och ta fram bättre och mer ändamålsenliga regler för aktiebolag.

Det är viktigt att begreppet aktiebolag inte blir alltför urvattnat genom att värdet på bolagen blir för lågt. Det bör finnas ett egenvärde i aktiebolag, men samtidigt ska inte hindren vara för stora för att starta nya bolag. En alternativ lösning på denna avvägning är att å ena sidan kombinera en ny förenklad bolagsform och å andra sidan en optimerad nivå för när kontrollbalansräkning ska genomföras och när likvidation i aktiebolag ska träda in. Istället för ett lågt startkapital kan aktiebolag kompletteras med en enkel bolagsform som ska vara lämplig för uppstart och mikroföretagande utan en kapitalinsats. Med utgångspunkt i enskild näringsverksamhet ska det utredas hur en sådan bolagsform med minimala hinder för uppstart av företag skulle kunna se ut.

Med tanke på att en sänkning av startkapitalet för aktiebolag kan leda till likvidationsproblem bör en ny utredning tillsättas. Det ska utredas vad som utgör ett optimalt startkapital, aktiekapital vid företagets start, för aktiebolag ur likvidationshänseende, och här åsyftas aktiekapitalets storlek i förhållande till när företaget ska försättas i konkurs. Aktiekapitalet bör höjas efter en tid som en ökad buffertvall mot likvidation. Utredningen bör undersöka vilken nivå för ett förhöjt aktiekapital efter en viss tid som skulle vara optimal.

Revisionsplikt

Revisionsplikt för ett svenskt företag inträder då bolaget har maximalt en och en halv miljoner kronor i balansomslutning, maximalt tre anställda och redovisade nettoomsättning för var av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än tre miljoner kronor. EU:s gränsvärden är åtta miljoner euro i nettoomsättning, fyra miljoner euro i balansomslutning och 50 anställda. Ibland lyfts förslag om att inkludera samtliga bolag i revisionsplikten. Detta kan eventuellt kännas attraktivt om man endast fokuserar på det brottsbekämpande syftet och samtidigt blundar för den kostnad det innebär för näringslivet.

Sverigedemokraterna har tillsammans med regeringen satsat stora summor på rättsväsendet. Vi har infört en rad åtgärder för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten, bland annat infört en särskild utbetalningsmyndighet för att minska fusk och bidragsbrott i välfärdssystemen. Vi har även infört en förstärkt samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism vilket innebär att brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och kreditinstitut ska få samverka i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt. Vidare inför vi ändringar i

sekretesslagstiftningen vilket gör att myndigheter enklare kan dela information och således blir utredningar för bland annat ekonomisk brottslighet effektivare. Allt detta motverkar brottslighet. När det gäller revisionsplikt anser vi att gränsvärdet för revisionsplikten kan höjas.

Vi är negativa till att återinföra kravet på auktoriserad revisor för alla mindre företag. Framförallt enmansföretag bör kunna ha en verksamhet som aktiebolag utan att drabbas av ökade pålagor och onödig byråkrati som en revisionsplikt skulle medföra. En hårdare begränsning vad gäller antal anställda i företaget är vi däremot positiva till.

De som vill använda företag för kriminell verksamhet kommer alltid att hitta vägar för detta och man kommer knappast åt dem med en revisionsplikt då de enkelt kan starta nya företag, både i andra EU-länder och på samordningsnummer i Sverige.

Så länge det dessutom finns möjlighet att registrera nya företag på samordningsnummer, via så kallad F-skatt, är det kontraproduktivt att angripa de mindre bolag som väljer att redovisa utan auktoriserad revisor. Istället bör mer resurser läggas på att komma åt alla företag som inte följer svenska regler och som används av kriminella, med eller utan revisionsplikt och oavsett vilket land i EU de är registrerade i. Oseriösa företagare ska givetvis ställas till svars och åtalas. Här behövs straffskärpningar och vi har i Sverigedemokraterna efterfrågat betydligt strängare regler för de företag som uppenbart är oseriösa. Men vi vill inte straffa alla de seriösa svenska småföretag som på grund av sin ringa storlek väljer bort att använda auktoriserad revisor.

Hållbarhetsrapportering

Lagen om obligatorisk hållbarhetsredovisning har föregåtts av ett EU-direktiv, men Sverige valde att gå längre än EU:s krav. Det innebär att fler företag i Sverige kom att omfattas än vad som var ett måste. Det handlade 2022 om cirka 1 600 företag. Lagstiftningen saknade precisa krav, vilket gav oklarheter i hållbarhetsredovisningarna. Det generella trycket är högt på företagen, vilket gör att de lägger stora resurser på att leva upp till samhällets klimatförväntningar. Detta framgår i en granskning av ett antal fastighetsbolags hållbarhetsredovisningar som Fastighetsnytt genomfört 2022. Där nämns att det förekommer kreativ bokföring och inkopierad text.

Det finns flera problem med detta. Det uppstår frågetecken angående huruvida konkret nytta och faktisk klimat- och miljöförbättring sker överlag. Dessutom ställer

man sig frågan om den omfattande rapporteringen i sig gagnar någon. Det kostar både företagen och kontrollanterna mycket att få fram och granska denna hållbarhetsrapportering.

Vi motsatte oss Sveriges överimplementering av EU:s krav på hållbarhetsredovisning. Nu går omfattande resurser till att hållbarhetsredovisa utan resultat men med ökad belastning.

Regeringen har 2024 föreslagit regler för att genomföra ett nytt EU-direktiv som rör hållbarhetsrapportering. De nya kraven är omfattande och detaljerade. Det kommer att innebära stora kostnader och ökad administrativ börda för bolag som omfattas av direktivet. Det kommer också att kräva mer av små och medelstora företag som ingår i en leveranskedja med de bolag som omfattas av hållbarhetsdirektivet. Det förväntas att de mindre företagen visar att aktiviteterna ligger i linje med EU:s riktlinjer. De ökade rapporteringskraven och förväntningarna medför konkurrensnackdelar för mindre företag och riskerar att bli tillväxthämmande för dem, därmed försvåra omställningen till minskade utsläpp.

Vi menar att man bör genomföra en konsekvensanalys av hur anpassningarna i svensk rätt av direktivet påverkar små och medelstora företag i Sverige samt att regeringen tydligt bör agera på EU-nivå mot de ökade rapporteringskraven.

Kvotering och mångfaldsredovisning

2022 röstade EU igenom ett direktiv om jämställda styrelser i bolag som är noterade på reglerade marknader. Direktivet innebär att börsbolag med fler än 250 anställda ska säkerställa att EU:s kvantitativa mål uppnås genom att 40 procent av styrelseledamöterna tillhör det underrepresenterade könet. Det finns ett undantag så länge styrelserna i de noterade bolag som omfattas av direktivet uppnår 25 procent för det minst representerade könet, eller 30 procent borträknat VD och bolagsledning. Eftersom Sverige ligger runt 35 procent statistiskt blir undantaget tillämpligt. Då kommer direktivet inte att påverka något bolag om man inte sjunker längre ner i statistiken.

Det finns experter som argumenterar för frivillighet framför kvotering. Bolag som når jämställdhet under frivillighet har högre avkastning, fler styrelsemöten och högre ledamotsnärvaro. Dessutom finns indikationer på att den frivilliga vägen har mer

positiva effekter på bolag, styrelse och individers möjligheter än vad som uppnås genom kvotering.

Ingen form av kvotering ska tillämpas och vi fortsätter arbeta på EU-nivå mot kvotering.

Företag med minst 250 anställda har från och med år 2017 ålagts att göra mångfaldsredovisningar, där bland annat arbetet med mänskliga rättigheter, mångfald, sociala frågor, personal och jämställdhet ska redovisas. Detta bygger på proposition 2015/16:193 Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy, vars innehåll följer ett EU-direktiv. Ärendet behandlades i riksdagen i betänkandet Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy (bet. 2016/17:CU2). Mångfaldsredovisningar innehåller högst privata uppgifter om anställda och styrelseledamöter. Det handlar bland annat om att kartlägga människors kön, bakgrund och födelseland.

De företag som vill bör ha rätt att bortse från att kartlägga sådana privata och ibland kränkande uppgifter om sina anställda och bör istället kunna koncentrera sig på det som är viktigt för företagets verksamhet. Det viktiga bör vara att ha kompetenta arbetskamrater som kompletterar varandra på ett utvecklande sätt, oavsett kön, ursprung eller födelseland. De krav på redovisningar av så kallad mångfald som tidigare har införts är kontraproduktiva för att uppnå fullständig jämställdhet.

Företag bör arbeta med avpersonifierade ansökningar där ovidkommande uppgifter sorterats bort för att säkerställa en likvärdig rekrytering för alla. Även de efterfrågade kvalifikationerna bör vara genomtänkta och utformade på ett sätt så att de inte uppenbart missgynnar människor på grund av ovidkommande privata förutsättningar. Avpersonifierade ansökningar är också ett effektivt sätt att få bort risker för jäv och annan otillbörlig påverkan. För detta kan det vara bra om staten och andra offentliga arbetsgivare uppdrar åt en lämplig myndighet att ta fram riktlinjer för hur avpersonifierade ansökningar kan fungera. Staten bör använda sig av avpersonifierade ansökningar vid rekrytering.

Ägarna har ett övergripande ansvar för att aktiebolag ska fungera på bästa sätt. Aktieägarna ska inte tvingas tillsätta personer i sina styrelser på grund av ovidkommande personliga uppgifter som kön, ursprung eller liknande. Därför motsätter vi oss all form av kvotering efter kön eller ursprung.

Separata regler för årsbokslut i bokföringslagen

Reglerna om hur årsbokslut ska upprättas skulle vinna på att skrivas i ett separat avsnitt i bokföringslagen. Det är skillnad på årsbokslut och årsredovisning därav behövs inte samma regelverk. En årsredovisning är en offentlig handling, vilket inte gäller för årsbokslut. Hänvisningar görs till årsredovisningslagen där regler finns som gäller årsredovisning, även för hur årsbokslut ska upprättas. Det skapar krångliga tolkningar och oklarhet om vad som gäller vad.

Många använder bokföringslagen, även de som inte berörs av regler om årsredovisning utan använder årsbokslut, vilket är majoriteten av företagen. Det kan gälla ideella föreningar, bostadsrättsföreningar och fysiska personer som bedriver näringsverksamhet. Många som tillämpar årsbokslut gör det i förenklad form. I dessa fall är gällande regelverk som tar upp regler för både årsredovisning och årsbokslut krångligt att ta till sig och det upplevs krångligt att sälla ut det som berör regler för redovisning av den egna verksamheten med förenklat årsbokslut.

De som upprättar årsbokslut har omfattande och svårtolkade regler att ta hänsyn till. Det leder till att mycket tid och resurser läggs på tolkningar som ändå är ovissa och svåra att hantera. Många av de som tillämpar årsbokslut skulle vara behjälpta av enkla och tydligare regler som separeras från regelverket kring årsredovisning.

Utredningen Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) har undersökt aspekter kring årsbokslut men inte att separera reglerna för årsbokslut från reglerna om årsredovisning.

Motverka bolagsmålvakter och bolagskapningar

Brottsligheten mot företag innebär utsatthet, otrygghet och ekonomiska förluster vilket eskalerat under tidigare regeringar, enligt talande statistik. Bolagskapning kan ske genom att förfalska dokument där nya befattningshavare hittas på och ändringarna skickas till Bolagsverket. Bolagskapning sägs ha liten omfattning, men skapar stora problem för drabbade, eftersom en förfalskning av ett dokument kan räcka för att byta ut befattningshavare och tömma bolag på pengar. En undersökning visar att över 60 procent av tillfrågade företag upplever att brotten ökat mot näringslivet de senaste fem åren, flera företag utsätts för bolagskapning och väldigt många är oroliga över att bli kapade, över 50 procent av tillfrågade i en enkätundersökning.

Bolagsmålvakter agerar ansikte utåt i bolag på uppdrag av den verkliga företrädaren. En person låter sig utses till exempelvis vd eller styrelseledamot för ett företag med syftet att dölja den egentliga huvudmannen för bolaget. Hösten 2019 och framåt arbetade Ekobrottsmyndigheten och Kronofogdemyndigheten på ett nytt sätt för att förhindra förekomsten av bolagsmålvakter. Tidigare har bolagsmålvakter fått näringsförbud då de stått åtalade för brott. Den nya arbetsmetoden ska verka för att målvakterna får näringsförbud även då de inte står åtalade för brott, genom att myndigheterna visar att målvakterna grovt åsidosatt sina skyldigheter som företagare, till exempel om de inte betalat rätt skatt och avgifter. Det kan också göras genom att påvisa fall där målvakter suttit i styrelser som gått i konkurs.

Det har rapporterats att myndigheterna hoppas på att snabbare kunna ge målvakter näringsförbud och förhindra att de används i flera företag, men även att det kommer att ta tid att starta upp metodiken. Arbetsmetoden bygger på att samma regelverk används men på ett annat sätt än tidigare.

Regeringen beslutade 2021 om kommittédirektiven Bolaget som brottsverktyg (dir. 2021:115). Det har resulterat i en utredning Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag SOU 2023:34 och förslaget är i juni 2024 utskickat som lagrådsremiss.

Myndigheterna behöver stödjas genom en handlingsplan för nolltolerans mot bolagsmålvakter. Metodiken som används för motverkande av bolagsmålvakter behöver följas upp, för att avgöra om önskade effekter uppnås. Det räcker inte att ”fler kan få näringsförbud” som det heter. Lagstiftningen behöver ses över så att Bolagsverket ges ökade möjligheter att vid registrering neka näringsverksamhet för misstänkta bolagsmålvakter.

Vi menar också att flera åtgärder bör sättas in för att motverka bolagskapning. Företagskapning bör straffbeläggas, det bör införas en ny straffbestämmelse om att kriminalisera användning av juridiska personers identitetsuppgifter och straffet för brott mot målvaktsförbudet bör skärpas samt Bolagsverket bör också ges större möjligheter att arbeta brottsförebyggande. Vi menar också att flera åtgärder än de som tas upp i utredningen Bolag och brott bör införas. Digital ingivning bör kunna krävas för företag som begär det. Uppllysning om vinsten med digital ingivning och riskerna med bolagskapning bör också öka. Digital brevlåda ger möjligheter att få aviseringar via e-post och sms så snart ett meddelande har inkommit, vilket ger snabb information om någon obehörig har skickat in en ändringsanmälan.

Vi förordar även ändringar i aktiebolagslagen när det gäller behörighetstidpunkten. Det är den tidpunkt då en ny ledamot eller firmatecknare blir behörig att företräda företaget i och med att anmälan inkommit till Bolagsverket. Tidpunkten för behörighet att företräda bolaget bör ändras till registreringstidpunkten, vilket skulle ge utsatta bolag mer tid att reagera och kapningsförsök skulle kunna förhindras.

Näringsförbud i Sverige till följd av näringsförbud och åsidosättanden utomlands

Motverkande av företagsbrottslighet, skötsamhet och ansvar är centralt viktigt för samhället och för ett sunt näringsliv.

Regeringen lade 2023 fram ett förslag som fick gehör i riksdagen, om att domstolen ska få ta hänsyn till förbud att bedriva näringsverksamhet i annan stat. Detta vid bedömning av om näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt. Detta är ett steg i rätt riktning men förändrar inte mycket när det gäller möjligheter att förebygga förekomst av icke seriös verksamhet.

Vi menar att det bör finnas ett krav på att beakta näringsförbud och åsidosättanden utomlands i varje enskilt fall, för att verkligen kunna bekämpa brottslighet inom näringslivet. Vikten av skötsamhet och att främja seriös verksamhet behöver visa sig i alla fall, även detta, där vi ser att en utökning av EU-direktivet i svensk rätt därför är befogad.

Mikael Eskilandersson (SD)

Roger Hedlund (SD)

Rashid Farivar (SD)

Björn Tidland (SD)

Mats Hellhoff (SD)